

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

8 De quarta, & quinta, & sexta conditionibus, in censuali contractu
requisitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

opinio est magis veritati consentanea. Idem profus dicendum de re in emphyteusim accepta, quod dictum est de re in feudum data.

Quintò quæritur, An clericus beneficiarius possit in bonis, vel fructibus sui beneficii censum imponere, non quidem in perpetuum, sed ad tempus certum, vel ad vitam suam? Follerius loco citato, num. 22. ait, eum clericum non posse perpetuum censum constituere, siue in rebus, siue in fructibus beneficii, posse tamen imponere censum ad tempus certum, vel etiam ad vitam: non quidem in beneficio, vel in rebus immobilibus ipsius, sed in fructibus: eò quòd fructus beneficii sibi acquirit, & quia, secundum Abbatem in cap. 1. *Nò pralati vires suas.* potest clericus sui beneficii fructus ad vitam locare. Nec inde fit, vt res beneficii alienet: quia solum obligat fructus beneficii census. Sed verius est, quod docet Virgin par. 2. de *Censib. nu. 75.* non posse: Tum quia, inquit ille, cap. *Ambrosio, de Reb. Eccles. non alienand. inter extravagantes communes*, Paulus II. prohibuit, ne res Ecclesie, vel fructus beneficii locentur, vel obligentur ultra triennium: Tum verò, quia saltem Constitutione Pij V. determinatur, ne census instituat nisi in re immobili, aut quæ pro immobili habeatur: sed tales non sunt fructus beneficii, cum perpetui non sint; quare nulla est huiusmodi census venditio. Et hæc est legitima causa.

Sextò quæritur, An maritus in fundo dotali, in seia, vel reluctantæ vxoris, possit censum imponere, non quidem in perpetuum, sed ad tempus certum, vel ad vitam suam? Follerius loco citato, num. 22. quia de censibus agit iuxta Constitutionem Nicolai V. affirmat posse: nam quamuis maritus dominium fondi non habeat, administrationem tamen, & commodum habet. At Virgin. loco præallegato, num. 77. id negat, quia maritus abique vxoris consensu rem dotalem alienare, vel alteri obligare non potest. Queret aliquis, an ex natura rei prohibeatur maritus id facere, non solum ex iure scripto in Constitut. Martini V. & Calixti III. & Pij V. Sanè meo iudicio videtur prohibitus ex natura rei, neque enim potest vir dotem vxoris citra eius consensum alteri vendere, aut obligare: & in Constitut. Nicolai V. permittitur, vt quis censum imponat, siue in proprietatibus, siue in emolumentis, & commodis rerum. Sed hoc locum habet, quando res, ex quibus emolumenta, & commoda percipiuntur, nostræ sunt, non alienæ. Quare ita est, & inanis talis census venditio. Idem penitus dicendum est de re immobili alicui fide commissa, & de re qualibet restitutioni subiecta, vel quæ legitime alienari, vendi, vel obligari non potest; quiquid dicit Foller. loco cit. nu. 23.

Septimò quæritur, An quis possit censum imponere in re aliena quidem, sed quam ipse possidet? Respondeo cum Nauar. in *Commen. de Vfur. nu. 131.* consensu domini posse, sine illo, minime: ac proinde tota census venditio corruit facta in seio domino, vel inuito. Queret quid dicendum de Caio, qui bonâ fide per ignorantiam talem censum emit, & per aliquot annos annuum pensionem accepit? Respondeo cum eodem Nauar. n. 118. & Virgin. par. 2. de *Censib. nu. 44.* cum tuta conscientia pensiones sibi solutas remere, quia bonâ fide emit, ac proinde à culpa, & damno excusatur, & venditor census, si malâ fide vendidit, cogitur secundum conscientiam emptori bonam fidem habenti pensionem soluere, quia fraus, & dolus nemini debent prodelle. cap. *Sedes de Rescrip. & Litaneque fullo. ff. de Furtis.* Nam qui rem vendit, & vita eius scienter occultat, debet emptori soluere id, quod sua interese. *Litaneque ff. de Ad. empt. & vendit.* Vnde fit, vt emptor census cum primùm rescient, rem censui subiectam, esse alienam, debeat contractum rescindere, repetito pretio, quod dedit: quia datum ob causam, ea non secuta, repeti potest. Nauar. & Virgin. locis supra citatis. Quid verò, si emptor census malâ fide, nimirum sciens rem esse alienam, censum emit? Respondeo Nauar. num. 119. secundum conscientiam non posse eum annuam pensionem exigere: quam si ille perceperit, restituere debet, aut computare in partem pretij, quod sibi repetit. Dubitabis, possint contractum dissolvere, & pretium recuperare? Respondeo, in iudicio nullam

ei ad id actionem dari, quia scienter, & malâ fide emit, secundum conscientiam potest pretium repetere, computatis tamen in partem pretij annuis pensionibus, quas perceperit. Sic Nauar. loco præfato.

Octauò quæritur, An qui administrant res populorum, vel ciuitatum, possint in rebus populi, vel ciuitatis censum imponere? Respondeo: si populi, vel ciuitates non sint Republicæ liberæ, non posse siue consensu Principis. Item si liberæ fuerint, non possunt, nisi seruata solenni formula iuris, quæ requiritur in tali rerum alienatione. *l. vlt. C. de Vendit. rerum ciuitatis lib. 11.* eadem ratione Præfecti Ecclesiarum, Collegiorum, Ordinum Religiosorum nequeunt censum annuos constituere in rebus Ecclesie, Collegij, vel Ordinis, nisi seruatis conditionibus, quas requirit Ecclesiasticarum rerum alienatio in e. *Nulli, de Reb. Eccles. non alienan. & Glos. in e. Nulli, t. 2. q. 2. & Doctores ibidem.* Vnde cutores, vel curatores in bonis pupillorum, vel minorum, censum imponere non queant, nisi seruatis his, quæ postulat talium bonorum alienatio. Foller. prædicto in loco nu. 88.

De quarta, quinta, & sexta conditionibus in censuali contractu requisitis.

CAPVT VIII.

QUARTA conditio census in Constitutione Pij V. est, vt pretium census verè soluat, in pecunia numerata. Ratio huius est, quia censualis contractus verè est emptio, & venditio census, & redditus annuat in contractu emptionis, necesse est, vt verè pretium soluat numerata pecunia. *l. ff. de Contrahen. empt. & Inst. §. 1. & 2. eod. tit.*

Quinta conditio est, vt pretij solutio, & numeratio fiat coram testibus, & tabellione, siue notario, & in actu celebrationis instrumenti, & non aliter.

Sexta, vt pretium in numerata pecunia sit iustum, & in totum solutum.

Primo quæritur, An si venditor census debeat emptori centum aureos, possit eos, tamquam pretium census sibi in solutum accipere eâ conditione, vt statim eos reddat emptori. V. g. Titius debet Caio centum, & vendit ipsi Caio censum valentem totidem, & Caius dat ipsi Titio centum numerata, eâ tamen lege, vt confessum reddat, quia ipsi totidem Titius debet? Nauar. in *Commen. de Vfur. nu. 88. & 121.* affirmat id fieri posse, quia reuera Caius, qui centum emit, soluit, & numerat centum, quamuis eâ conditione, vt quamprimum ipsi reddantur. At Virgin. 1. par. de *Censib. n. 5. & n. 44. & 3. par. num. 21. & 57.* negat id licitum esse, quia fit in fraudem legis. Non enim cenetur pretium solutum, quod statim redditur, & recuperatur. *l. Qui sic soluit. ff. de Solut. nâ* perinde est, ac si centum non soluas, si eâ pactione des, vt quamprimum ea repetas, & habeas: quæ opinio Virgin. magis ad veritatem accedit, quia reuera in hoc contractu non verè soluitur pretium, si statim debet restitui, & illud, in quo prius erat debitor, non est præsens, sed futurum, & exigendum, vnde non tanti valet. Nam licet Caius emptor acci Titio centum, & Titius totidem Caio debebat, non dicitur Titius ea soluta Caio, vt debitum extinguat, & creditori satisfaciatur, si non sunt præsentia, & e contractio, intentio, & pactionem de restituendo statim tendit contra constitutionem, quæ vult, vt non ematur census cum debito priorè, atque ita stipulatio fit in fraudem bullæ, & vfararum, quia non dicitur reuera transerre centum creditor in venditorem, si statim recipiat.

Secundò quæritur, An secundum conscientiam possit in censuali contractu dari res loco pecunie? Nauar. loco citat. posse dari affirmat, siue res detur in locum totius pretij, siue in partem. Sit hoc exemplum: Titius emit centum à Caio, & loco centum aureorum, quos inuicem pretij deberet accipere, accepit merces æstimationis centum aureorum, vel accepit quinquaginta aureos in pecunia, totidem in meribus. Probat suam sententiam Nauar. triplici ratione: primò, quia

quia perinde est, si tibi dem merces, quæ centum aureis estimantur, ac si dem tibi centum aureos. Deinde, si tibi debet centum aureos, reuera tibi satisfacere, si darem merces totidem aureis estimatas. Postremò, nulla fraus in huiusmodi contractu interuenit. At *Virgin par. 2. nu. 50. de censibus*, negat id esse licitum, quia in *L. Non dubium, C. de Legibus*, dicitur: Fraus in legem fieri videtur, cum simulatè sit vnus contractus pro alio, emptio pro mutuo. Accedit, quod vbi lex pecuniam solutam, & numeratam requirit, nequit res loco pecuniæ solui. Hæc opinio est magis veritati consentanea ob rationem allatam. Nec refert, si pars pretij in alia re, quam in pecunia soluat: quia in Constitutione dicitur: (vt pretium in pecunia numerata soluat.) Et forma contractus est indiuisibilis, sicut & obligatio.

Ex his intelligitur, vim, & locum nõ habere id, quod tradit Conarruias, tamquam licitum, *libro tertio variar. Resolutionum. cap. 11. num. 1. C. 5. & seqq.* videlicet: Titus emit censum à Caio, & loco sex millium aureorum dat Caio domum, quæ quotannis ex locatione reddere solita est tantundem, quantum est census, & censum ipsum cõstituit Titus in domo, quam tradit ipsi Caio loco sex millium aureorum. Hoc inquit Conarruias tuta conscientia fit, si fraus omnis, & dolus absit, hoc est, si domus reuera valeat sex millia aureorum. Sed d' censum est, id iure naturali non prohiberi, pugnare tamen cum Pij V. Constitutione, quia pretium census debet emptor in numerata pecunia soluere. Ceterum census, qui est ante constitutus, potest cum alio censu, aut cum alia re pretio estimabili commutari, hoc enim non prohibet Constitutio Pij V.

Sed quid dicendum de eo, quod interdum fit? Exempli causa, Titus emit censum à Caio in fundo constitutum, & quia pretium soluere nequit, rogat Seium, vt pecuniam sibi det, quam Caio numeret, pollicitus se statim eam redditurum, quia Caius promittit etiam se eam censum Titio daturum? Respondeo, tunc simulatè, & sic pecuniam solui, & numerari Caio, si quidem Titus numerat eam, quam primum ex pacto recepturus, & non soluitur, quod repetitur, & redditur, vel restituitur continuo. Si tamen Seius verè mutus det eam pecuniam Titio, vt soluat, & numeret Caio tamquam pretium census, tunc ea pecunia verè transit in dominium Titij, ac proinde ex suo Titius soluit Caio. Quare, dummodo pactum non sit, vt e. m. statim Titius recipiat à Caio, vera est solutio, & numeratio pecuniæ.

Tertio queritur, An creditor possit censum emere à debitorè, eà conditione, vt debitor habeat in solutum id, quod alioqui debet? V. g. Caius debet Titio centum aureos, & vendit ipsi Titio censum annuum septem aureorum, & Titius paciscitur cum eo, vt loco pretij habeat centum aureos, quos debet, queritur, an tuta conscientia id fiat? Nauarrus in eo loco, quem superius retuli, affirmat, id fieri tuta conscientia, quia quamuis nunc pecuniam nõ soluat, & numeret Titius Caio, ante soluerat, & numerauerat: at secundum conscientiam perinde est, si ante soluisset, & numerasset centum Caio, ac si nunc soluas, & numeres. *Virginus predicto in loco negat id licitè fieri*: quia Constitutio Pij V. dat, & præscribit formulam contractus, cum decernit, vt pretium soluat, & numeretur coram testibus, & tabellione, siue notario. Sed certè secundum ius scriptum, & Constitutionem Pij Quinti, ac ius naturale, & conscientiam, Contractus in iudicio vim, & locum non habet: *secundum ea, quæ dicta sunt supra quæst. 1. & constitutio seruari debet tam iure scripto, quam iure naturæ, cum det formam creationi census, & solemnitas ista seruanda est de forma.*

Quarto queritur, quodnam sit iustum pretium census? Respondeo in Constitutione Martini V. *de emptione, & venditione, inter extrauagantes cõmunes* sic haberi: [Et pro qualibet marcha annui census decem, vndecim, tredecim, quattuordecim marchæ, aut plus, vel minus, secundum temporis qualitatem, prout ipsi contrahentes, tunc inter se conueniunt.] Quorum verborum sensus est, Marcham vnã census annui posse emi decem, vndecim, duodecim, tredecim,

vel quattuordecim marchis: quod perinde est, ac si diceretur, annuum censum vnus aurei posse emi decem, vel vndecim, tredecim, vel quattuordecim aureis; ac proinde annuum censum decem aureorum, iustè emi cõtum aureis, vel centum & decem, vel centum & viginti, vel centum, & triginta, vel centum & quadraginta aureis. Nam vbi census vnus aurei estimatur decem aureis, ibi census decem aureorum, valet centum aureos; & vbi census vnus aurei estimatur quattuordecim aureis, ibi census decem aureorum valet aureos cõtum, & quadraginta, & census centi aureorum, valet aureos mille, & quadringentos. Vbi census vnus aurei valet aureos, vel duodecim, vel tredecim, ibi census aureorum estimatur aureis centum, & decem, vel centum, & viginti, vel centum & triginta. Et vbi census vnus aurei valet quattuordecim aureos, ibi census septem aureorum estimatur nonaginta octo aureis.

Quapropter Auctor Coronæ Cõfessorum *part. 2. cap. de Censualibus, nu. 15.* & quidam alij malè interpretati sunt prædicta verba Pontificis, dicentes Pontificem significasse annuum censum quattuordecim aureorum emi posse centum aureis: numquam enim tale quidpiam Pontifex dixit, nec vsquam census quattuordecim aureorum emitur centum aureis; quamuis alicubi census annuus decem aureorum, emi soleat cõtum aureis, vt permissi Nicolus V. Neapolitanus, & Siculis. Benediculus Bonus in *tractat. de Contractibus censualib. artic. 8.* textum prædictum Constitutionis pontificæ rectè explecauit, videlicet, censum annuum vnus aurei emi posse decem aureis, & non minori pretio, ac proinde censum decem aureorum emi posse centum aureis, non paucioribus. Item censum annuum vnus aurei posse emi decem, vndecim, duodecim, tredecim, vel quattuordecim aureis, ac idcirco annuum censum septem aureorum, iustè emi centum, ac census decem aureorum non emitur iustè nisi centum aureis. Sed quemnam intellectum habent verba illa Pontificis: [Pro qualibet marcha annui census, decem, vndecim, duodecim, tredecim, quattuordecim marchæ, aut plus, vel minus?] Respondeo cum *Glossa ibidem*, illa verba (plus, vel minus) non refert ad decem, sed ad quattuordecim: numquam enim fuit vel vnus receptum, vel lege constitutum, vt annuus census vnus aurei ematur minori pretio, quam decem aureis, aut census annuus decem aureorum ematur paucioribus aureis, quam centum.

Quinto queritur, an census, vbi pretium est lege, cõmuni hominum estimatio positum, minoris emi possit, postquam est ante constitutus, venditus, & emptus pretio, quod lex, vel communis estimatio taxauit? [Gratia exempli:] Titus emit annuum censum septem aureorum, datus Caio venditori centum aureis, queritur, an huiusmodi censu possit Seius emere à Titio nonaginta sex, & nonagintaquinque aureis? Quidam negant posse minoris emi: quia lex, vel communis estimatio pretium maius constituit, quia perinde esset, ac si Seius emeret actionem, & ius exigendi centum aureos minori pretio, quam valeat ipsa actio, vel ius: nam ius ad centum aureos valet totidem aureos. Accedit, quod vbi cautum est lege, nè frumenti mensura vendatur plus, quam decem aureis, si quis plus vendiderit, legem, & iustitiam violat: ergo vbi vel lege, vel cõmuni hominum estimatio census venditur, & emitur certo pretio, minoris emi non potest. Nauarrus in *Commentario de resur. nu. 122.* videtur generatim asserere, posse emi minoris marcham pascum Romæ, & alibi census, & redditus annui minoris emuntur, quam fuerint initio constituti, & empti. Deinde quia lex, & communis estimatio pretium eorum censuum taxat, qui primum instituuntur, & venduntur: non autem eorum censuum, qui postquam sunt constituti, venduntur à domino, qui eos primum emerat. Hanc Nauarrus sententiam quidam vniuersè etiam in omnibus censibus sequuntur. Sed cur, inquis, minori pretio emuntur census antea constituti, & empti? Cur etiam lex communis estimatio pretium certum constituit in censibus, cum primum instituuntur, & venduntur; non autem in iis censibus, qui post-

postquam sunt constituti, & empta, venduntur? Respondeo in primis, legem, vel communem estimationem certum pretium decernere in censibus, qui venduntur, quando instituntur, ne venditores pecuniarum indigi, modico pretio res suas vendere cogantur.

At vero censibus constitutis, & venditis, non tam graue damnatum venditoribus infertur, quia venditor census non obligat, & supponit censui rem suam, sed censum suum, quem in bonis alterius habet, vendit.

Ad obiectiones vero respondent illi, legem, vel communem estimationem non taxare pretium censuum, qui ante constituti venduntur. Deinde ius ad centum aureos, quod aliquis habet, minoris estimationis, ac vendi solet.

Ego vero primam sententiam exilimo locum habere in ijs censibus, quorum certum est pretium, lege, vel communis estimatione: in alijs autem verum esse secundam opinionem: Vbi igitur annuus census vnius aurei venditur, & emitur quatuordecim aureis, vt in Hispania, & Italia, minoris emi non potest in hisce prouincijs, quia sic aliqui minoris emeretur, quam valeat: at reliqui census, quia nec lege, nec communis opinione certum pretium habent, possunt plures, vel minoris emi: & de his censibus puto Naturatum locutum fuisse.

Si roges, An Seius qui emit à Titio annum censum vnius aurei, decem & septem aureis, quem Titius emerat à Caio viginti aureis, possit tuto recipere viginti aureos ab eodem Caio, si ipse Caius velit redimere, & extinguere censum vnius aurei, quem vendiderat Titio aureis viginti? Ratio dubitandi est, quia Seius tantum dedit Titio sexdecim, vel septendecim, vel decem & octo aureos, ergo totidem potest recipere à Caio, non viginti. Respondeo, Seium emere totum ius, quod Titius habet in Caio, & Caius si redimeret, & extingueret censum, antequam Titius venderet, deberet Titio viginti aureos soluere, quia ab illo totidem accepit: quare si redimat censum, postquam illum Seius emerit, debet viginti ipsi Seio soluere.

Sexto quaeritur, An pretium census solui, & numerari debeat ab emptore coram testibus, & notario? Caput quaestionis est, An haec formula iuris scripti seruati debeat etiam secundum conscientiam? Haec quaestio pendet ex illa, An solennes formulae iuris scripti in contractibus seruandae sint secundum conscientiam? In qua re sunt duae sententiae Doctorum, de quibus Panorm. in cap. Quia plerique, de Immun. Eccles. & Couart. in cap. Cum esse, de Testam. Vna est asserentium solennes iuris formulas, ad euitandas fraudes, & dolos, seruati debere; ac proinde vbi nulla fraus est, seruato iure naturali, satis esse, si secundum conscientiam contractus fiat.

Alteri est opinio, formulam iuris scripti esse seruandam, etiam secundum conscientiam, quamuis absit omnis fraus: quia ius, inquit, scriptum, dat formam, & substantiam contractibus: praesertim si ius status, vt contractus aliter initus, nullius momenti. Ego tamen semper probabilius existimaui, quod prima sententia docet: ac proinde si reuera solutum sit pretium census, quamuis non coram testibus, & notario, secundum conscientiam valet, quia nihil fit in fraudem legis, cum posita lex sit ad euitandas fraudes. Deinde arbitrarij V. Constitutionem non esse vsu receptam eatenus, quatenus statuit, vt pretium soluat & numeretur praesentibus testibus, & notario. Vfus solum habet, vt pretium soluat coram testibus & notario: non autem, vt pecunia, quae soluitur, numeretur coram illis. Secus est, si simulata sit, & ficta solutio, vt si pacifcerentur emptor, & venditor, vt contractus inito, venditor emptori pretium restitueret vel ex toto, vel ex parte, ita vt solum emptor pecuniam ostenderet testibus, & notario, non esset vera solutio.

De septima conditione in censu requisita.

CAPVT IX.

EST in eadem Constitutione Pij V. septima conditio [Ne solutiones anticipatae, vt vulgo vocantur, fiant, nec in pactum deducantur.]

Haec conditio cum aequitate maxime congruit: quoniam aliqui venditori census graue onus imponeretur. Nam si annum censum initio cuiusque anni soluere deberet, pensionem redderet, antequam res supposita censui vllus fructus faceret. Huius igitur conditionis potest duplex sensus esse. Primus hic, vt verba Pontificis referantur ad pretij solutionem, ita vt liberum non sit, census pretium soluere, antequam sit initus contractus censuali. Alter sensus est, vt ea verba referantur ad solutionem annui redditus, & pensionis, ita vt emptor census nequeat exigere solutionem annuae pensionis anticipatam. Et hic sensus est proprius, & ideo magis cum textu conuenit.

Primo quaeritur, Quandonam census annuus, siue redditus sit soluendus emptori, an in principio cuiusque anni, an in fine eius, an vero in fine cuiuslibet semestris? Respondeo, debitorem tribus modis obligari, Aut pure, id est, absolute, & simpliciter, Aut in diem certum, Aut sub conditione. *Iust. de Verb. oblig. §. Omnis stipulatio*, vbi habetur: [Id quod in diem stipulamur, statim quidem debetur, sed peti prius, quam dies venerit, non potest: at ne eo quidem ipso die, in quem stipulatio facta est, peti potest, quia totus is dies arbitrio soluentis tribui debet.] Debitor census est obligatus in diem, quia annum censum soluere iure compellitur.

Sed quaestio est inter Iuriconsultos, An quando annuum est debitum, soluendum sit initio cuiusque anni, an vero in fine eius? Vnde *l. Nec semel. ff. Quando dies legatorum, vel fideicommissi. cedat*, dicitur: [Nec semel diem eius cedere, sed per singulos annos: sed vtrum initio cuiusque anni, an vero finito anno cedat, quaestio est. Et Labeo, Sabinus, & Celsus, & Iulianus in omnibus, quae in annos singulos relinquuntur, hoc probauerunt, vt initio cuiusque anni, huius legati dies cederet:] sic ibi. & *Gloss. in Iust. de verb. oblig. §. Ac si ita, in verb. annuos*, censet, debitorem decem aureorum annuorum, soluere oportere initio cuiusque anni; debitorem vero decem aureorum in singulos annos cogi soluere in fine, non autem initio cuiusque anni. Vnde versus:

*Annua si debes, tunc inspicies caput anni.
Anno si debes, in fine teneberis anni.*

Haecenus Glossa.

De hac difficultate Barrolus, & alij in *l. Qui hoc anno. ff. de Verb. oblig. §. l. r. c. Quando dies legati cedat*. Sed remotis sententijs Doctorum, Pontifex sua Constitutione prohibet, ne census annuus anticipato soluat: hoc est, ne initio cuiusque anni: siquidem res ipsa nondum fructum reddidit, & census annuus debetur ex fructibus rei.

Moris est, vt census annuus partim soluat in fine cuiusque semestris, & partim ad exitum anni. Quare debitor census, si in fine cuiuslibet semestris vnam partem, & in fine anni aliam partem non soluat, tunc est in mora ex *l. Magnam. C. de Contrah. stipulatione. §. cap. Potuit, de Locato*.

Quares, An debitor census adire domum creditoris cogatur, vt soluat? *Bart. in l. Item illa. num. 9. ff. de Constituta pecunia*, & Nicolaus cognomento de Milli in *Reper. in verb. Debitor*, affirmant debitorem ad id cogi. *Bald. in l. Acceptum. C. de V. jur. ait*, cum oportere ire ad domum creditoris, vel debitum deponere consignatum in publico, aliqui morosus debitor censetur.

Secundo quaeritur, An debitor census sponte sua possit anticipato soluere? Respondeo, posse, diuimodo tamen absit omnis fraus, & dolus contra legem: tunc autem est